

כשצה"ל הגיש אולטימטום

זה הרגיו אותי ברגע הראשון, אבל אחרי מחשבה הגעתי למס' קנה שהיא צורקת. אם אשתקאריריה עובדת כמוני — והיא אמורה לעבוד כך, אם היא מנהלת בכירה במפעל או במוסד כלשהו, וצריכה להתחרות עם אחרים — ובנואה הביתה היא גם מתפקדת כעקרת-בית, זה מצבה. אם נוסף על כך היא צריכה לטפל גם בילדים, לא תוכל לעמוד במעמסה. משמע, אין היא יכולה להתחרות עם הגברים, היכולים להתרכז כל-כולם בעבודתם. ב"יוסדאשה הבנילאומי" ריאיינ רם עברון בטלוויזיה אשת-קאריריה מוצלחת, שנרשם לזכותה הישג מרשים: היא מנהלת מיפעל גדול למנועים. שאלתי את עצמי איך הגיעה למעמד זה. האם היא סנונית ראשונה המבשרת מהפכה חברתית אמיתית? אבל אז, באירצון כלשהו, כך נדמה, היא גילתה איך הגיעה לאן שהגיעה. הסתבר שהיתה עקרת-בית, ילדה ילדים וגידלה אותם. אחרי שהילדים כבר התבגרו נפטרה בעלה, כעל המיפעל, והיא תפסה את מקומו.

יקתרניה

כל הכבוד לה על הצלחתה בנייהול המיפעל, אך הדרך שעבירה כדי להגיע לשם איננו סיפור פמיניסטי, דווקא. גם יקתרניה הגדולה הגיעה למעמדה בדרך של נישואין והתאלמנות. ביתניים התלקח בארצות-הברית ויכוח נזעם בעיקבות פירסום פמיניסטיות יצאו חוצץ נגד הברית שורץ. אך נדמה כי ראשי החברות הגדולות בארצות-הברית — כולם גברים, אלא מה — קיבלו את המסקנות האלה כמוכנות מאליהן.

מוח מצומק

השבוע הקרינה הטלוויזיה סרט קצר של ישראלית צעירה החיה בגרמניה. היא ביקשה להעלות את הלכטים של צעירים יהודיים החיים בארץ ההיא.

בחלק הראשון של הסרט הוא הרגיו אותי. כל הצעירים האלה — ובניהם ילדי ישראל — מקטרים על חייהם האומללים בגרמניה, על האנטישמיות שהם נתקלים בה, על הורות והניכור שלהם בארץ של הנאצים ובנייהם.

אז מרוע הם נשארים שם, ולעזאזל?

שנים מן הדורבים סיפרו כי חי הוריהם ניצלו תודות לנאצים מסויימים. לא גרמנים סתם, אלא נאצים ממש. אביו של אחד נתפס ליד הגבול. קצינגסטאפו שיחרר אותו, הוביל אותו בלילה ליער, ותחת לירות בו, כפי שחשש האב, הסכיר לו כיצד לעבור את הגבול לבלגיה. אביו של צעיר אחר הוזהר על-ידי קצינים בעיירה שלו שהוא ראה את שמו ברשימה. האב הספיק לברות. זה מעניין, אך לא היתה בכך תשובה לשאלה מרוע הם חיים בגרמניה.

התשובה ניתנה על-ידי אחת הצעירות, שכנה לישראל. "זה היה טוב לגוף שלי", אמרה, "אבל הרגשתי שהראש שלי מתנוון" זו הבעייה. גרמניה היא ארץ בעלת חיי-תרבות תוססים. בתיאטרון, בקולנוע, בספרות קורים שם דברים מרתקים. יש ניסויים, אתגרים, אפשרויות. לצעיר בעל כוח-יצירה יש מה לעשות, יש אופקים להתפתחות. וזהו כבוא לארץ יש לו ההרגשה שיש כאן מידבר תרבותי, שאין כאן שום אתגרים יצירתיים. יש כאן תרבות של חינוכים, והיצירה התרבותית מתרחשת בקסבה של שכם. "הראש שלי הצטמק", אמרה היהודיה הצעירה, וחזרה לגרמניה.

אינתיפאדה על הגג

כשאני קם בבוקר, אני פותח את התריסים, ובמבט אחד אני סוקר את מוגד'האוור ומצב האינתיפאדה. לא-הרחק מביתי בונים פועלי ארץ-ישראל (יעני, "ערבים מהשטחים") בית חדש. הם כבר הגיעו לגג. כשאני רואה את הפועלים עמלים שם, אני יודע שזהו יום "שקט יחסית". כשאני, אני יודע שהאינתיפאדה נמצאת בעיצומה.

אחיה של מורן

סיפורה המחריר של הילדה מורן אינו יחיד במינו. בארצות-הברית היה מיקרהו של יהושע דישאנא, בן ה-4, שאביו היכה אותו עד כדי עילפון. מאז הילד מפגור. אמו של יהושע הפגישה תביעה נגד המלחקה לשרותים סוציאליים של נפת-מגוריה, על שלא הגנה על הילד מפני אביו הסאדיסט. המצב היה ידוע היטב לעובדי בית-החולים, לשוטרים ולעובדים הסוציאליים. הם ראו פעמים רבות את סימני-האלימות על גוף הילד, רשמו דוחות ולא עשו רבר. בית-המישפט העליון של ארצות-הברית החליט כרובדי-יעות שאין המדינה חייבת להגן על אורחיה מפני אלימות של יחידים, ועל כן אינה חייבת בתשלום פיצויים על המחלה. מעניין — בארץ עלה על דעת איש להגיש תביעה לפי צוים נגד כל המוסדות שירעו על מצבה של מורן האומללה.

אורי אבנרי אישי יותר

על "רצח" החייל. גם על המישמר. יצא מן הכלל הארץ. שהקפיד לכתוב על "הריגת" החייל.

חוכמת הנסתר

לעולם לא אבין איך מארגנים ויכוח בטלוויזיה הישראלית. זה שייך להוכמת-הנסתר. אני רק יודע שהתוצאה היא המידת-מידת אבסורדית.

הנה ערך המכון האסטרטגי של אוניברסיטת תל-אביב מחקר מקיף על האופציות השונות להשגת השלום. זהו מחקר רציני. אני יודע זאת מניסיוני האישי. בשעתו הזמנתי לחוג מצומצם של חוקרי המכון הזה, ונדרשתי, במשך חצי יום, לבסס את השקפותי, להשיב על שאלות נוקבות ולהביא נתונים.

אפשר להתווכח על תוצאות המחקר. הרי לשם כך עורכים מחקר. אין לי ריב עם המסקנה כי המדינה הפלסטינית היא ה"אופציה היחידה שישבטח. יש לי ריב עם המסקנה שדרושה תקופת-ביניים של 15 שנים לפני הקמתה. לדעתי אין זה מציאותי. אך אני מוכן בחלט להתווכח על כך.

על כל פנים, אלוהי הטלוויזיה החליטו להקדיש למחקר זה תוכנית במסגרת מוקד. סביר היה להזמין לוויכוח זה את בעלי-המחקר, יחד עם חוקרים שהגיעו למסקנות אחרות, מימין ומאל, כדי לנהל דיון ענייני ונר-קב.

תחת זאת הזמינה הטלוויזיה את שני בעלי-המחקר יחד עם שני פוליטיקאים מיקצועיים, ש"הם גמרים בעולם המחשבה.

איני יודע על מה מבסס מוטה גור את הביטחון העצמי העילאי שלו, ואת תביעתו לראשות-היד ממשלה. זה סודו, סוד שמור ביד תר. לדיון מסוים זה לא הוסיף אף שביב אחר של מחשבה. תרם מתו העיקרית לוויכוח היתה הק"ביעה ההאה שהוא נמנה עם

"מקבלי ההחלטות", מעמד נשגב ונעלה, לעומת האקדמאים הע"לובים.

לצידו של גור הופיע, למען האיוון, אהוד אולמרט. אני מניח שיש הבדלים בין השניים, ושבעזרת מיקרוסקופ טוב גם ניתן לגלותם. אבל בריון זה הם אמרו את אותו השוסד-דבר. אבל אולמרט הוא הרבה יותר משושף. אחרי כמה דקות של ויכוח נטל לידיו את הרסן, ודיבר ודיבר ודיבר, מבלי להגיד דבר. לחוקרים לא ניתן פיתחון-פה. הם ישבו פעורייפה, כמו יורם רונן המנחה, עשו תנועות-ידיים של חוסר-אונים, והניחו לאודי-חמודי להתווכח עם עצמו.

אולי זהו טכסיס מחוכם של אורי פורת ועבריו, כדי למנוע כל ויכוח רציני על הנושא הזה. אבל המסקנה היא שאל לו לחוקר רציני להופיע בטלוויזיה, ובוודאי לא כל עוד שולט בה אורי פורת. אם הנושא הוא רציני — ואני יכול לתאר לעצמי שקיומנו בארץ זו הוא נושא שיש בו מידה מסויימת של רצינות — אין זו הבימה המתאימה.

סיפור פמיניסטי

רחל אשתי, אדם יציב בדרך כלל, החליטה פתאום להחליף את עורה. ליתר ריוק — למתוח אותו. הלכה ועשתה. כל הכבוד, אבל זה מתח גם את סדרהיום שלי.

קמתי בבוקר והכנתי לה ארוחת-בוקר. אחרי-כך התמסרתי במ"שך כמה שעות לעבודה שלי. אחרי-כך מיהרתי לסופר כדי לקנות מצרכים. אחרי-כך הכנתי ארוחת-צהריים — אחת לה ואחת לי. אחרי מנוחה קצרה המשתכתי לעכור, עד אחרי חצות. אז מיהרתי הביתה, הכנתי ארוחת-ערב. באמצע ניקיתי קצת את הבית. ביום שבו באה העוזרת (אחת לשבוע) סידרתי אחריה.

בדרך-כלל אני עובד כ-12 שעות ביום בממוצע, שביעה ימים בשבוע. נימים אלה עברתי הרבה יותר. עכשיו אתה עובד בערך כמו אשת-קאריריה, שאין לה ילדים, אמרה רחל.

פתאום זה נמאס לצה"ל האלופים ידעו כי המילחמה באינתיפאדה הורסת את צה"ל מבפנים. הם ידעו שאינם יכולים לנצח במילחמה עכורה זו. הם קיוו שהממשלה תגיע טו"ח-סוף להסדר מדיני עם המת-קוממים. אולם הממשלה היתה משותקת. ראש-הממשלה פזל לע"בר הימין הקיצוני והרתיים, ועל כן התנגדה לכל הידברות עם אש"ף.

באחד הימים החליטו האלופים שהגיעו מים עד נפש. המטכ"ל הגיש אולטימטום לראש-הממשלה: או שינקוט מייד צעדים כדי להגיע להסדר לסיום האינתיפאדה, או שהצבא יתפוס את השיל-טון במדינה —

סיפור דימיני? לאו דווקא. זה באמת קרה. אבל לא בישראל, אלא בסודאן. בסודאן מתנהלת זה שנים מילחמה בין הצפון הערבי-מוסלמי ובין מחוזות-ברור, שתושביהם כושים, נוצרים ופגנים.

המדינה הענקית יושבת על קריה-הפררה בין הצפון הערבי מוסלמי של אפריקה ובין המרכז השחור של היבשת, שהוא נוצרי ופגני.

בצפון התגבר במשך השנים כוחם של הקנאים המוסלמיים. הם גרמו להנהגת החוק הרתי המוסלמי במדינה. הדרום התקומם, בעזרת אתיופיה ושאר השכנות. בעיתוני העולם נרמז מרי פעם שגם ישראל אינה טומנת את ידה הארוכה בצלחת.

מילחמה זו עלתה במיליוני קורבנות. המדינה התרוששה, מיליונים הפכו לפליטים, יש רעב ומחסור.

באחרונה נחלו כוחות הדרום ניצחונות. אבל שום צד אינו יכול לנצח ממש. הצבא נואס. חטרים לו נשק ומזון. הממשלה הסרת-אונים. ראש-הממשלה, צדיק אלימה, הוא מוסלמי אדוק. הוא עומד בראש מילגלת אל-אומה ("אומה") היא כלל מאמיני-האיסלאם, מעין מהדורה סודאנית של הליכוד, ובעל-בירתי העיקרי הוא התנו, ראש החזית המוסלמית הקנאית.

לרוב הסודאנים זה נמאס. 30 מילגלות ופלגים מקומיים התאגרו ותבעו הידברות עם הדרום והסכם, שיעניק לכל המחוזות שילטוני-עצמי. ראש-הממשלה התמהמה. ואז הגיש הצבא את האולטימטום שלו.

גם בארץ יש אנשים המקווים שצמרת צה"ל תרפוק על שולחן הממשלה, ותכפה על יצחק אל-מהדי (סליחה, סליחה) הסדר מדיני. אבל אנתו רמוקרטים, ואין אנתו יכולים בשום פנים ואופן לר"רוש הפיכה צבאית — גם אם הדרג הצבאי הוא, בסך הכל, הגיוני ושפוי יותר מאשר הדרג המדיני.

מתי נהרג בנימין?

מתי נהרג בנימין מייסנר ו"ל? לכאורה התשובה ידועה: בתאריך והזוה, בשעה זורוון, במקום והזוה בקסבה של שכם.

אך לזעזעה הוא נהרג כמה חודשים לפני כן. הוא נהרג כאשר ירו חיילי צה"ל בשני צעירים ערביים, בהפ"גנות שונות בשכם. האחר נפגע קשה בחזה, לשני הוצאה עין. שניהם חזרו לקסבה, ושניהם היו פיצצות-זמן מהלכות. כי שניהם הקדישו את חייהם לדבר אחר בלבד: נקמה. השניים הטמינו מלכודת לחייל בנימין מייסנר והשליכו עליו גושביטון.

אין דבר מסוכן יותר מאשר אדם המוכן למות כדי לנקום את ניקמתו. ואין דבר אוחיל יותר מאשר להקים דור של נוקמים. חשבתי על כך כאשר ראיתי בטלוויזיה את פיצוץ בתיהם של השניים, ושמעתי את הנמת-היד עם הקיבוצית של תושבי הקסבה. הפיצוץ היה אקט של נקמה. שתי המישפחות נענשו (עונש מישפחותי), וכל מי שגר סביבם נענש גם הוא על-ידי הרס קירות ור-היטים (עונש קולקטיבי).

משמע: עוד כמה עשרות בניי אדם, שמהיום והלאה יבקשו נקמה, נקמה.

על כמה חיילים נוספים נגזר באותו רגע למות ולהיפצע? בכלי-התיקשות רואינו השבוע שני קצינים, שטסקו — בהודמוניות שונות — נפיצוץ בתים. היו להם שמות כמו "אל"מ ש" ו"אל"מ ג". הם אמרו משהו בנוסח "זה ילמד את הערבים לקח".

יש שהיה מסוגל להגיד דבר כזה לפני 15 חודשים, העיד על עצמו שהוא איש פרימיטיבי. מי שאומר דברים כאלה כיום מעיד על עצמו שהוא טיפש חסרת-קנה. טיפש שאינו מסוגל ללמוד לקח.

פיצוץ בית אכן מלמד את דייריו לקח. אבל אין זה הלחך שאל"מ א' או ב' מתכוון אליו. הלחך הוא שפיצוץ בית מייצר נוקמים, והנוקמים מבצעים פיגועים, והפיגועים יביאו לפיצוץ בתים נוספים, וכן הלאה וכן הלאה, עד הסוף המר — כאשר מישטר-הכיבוש — כל מישטר-כיבוש — יתמוטט בענני שינאה.

ועוד דבר: כאשר חייל קרבי נהרג בעת מילוי תפקידו, אין דבר מעליב יותר מאשר לומר שהוא "נרצח".

חייל בשדה-הקרב אינו דומה ליהודי מיסכן בגטו, שנרצח בידי קווקים שיכורים. על חייל אומרים שהוא "נפל", או "נהרג במילוי תפקידו". בנימין מייסנר, חייל קרבי, נהרג בקסבה של שכם. הוא היה שם במילוי תפקידו הקרבי, בסיור חמוש. זה היה מצב מילחמתי. אולם כמעט כל כלי-התיקשות ריברו שוב ושוב, יום אחרי יום,

רונן

בנימין ז"ל